द्वितीयसमाकलनपरीक्षा, 2017

संस्कृतम्

अवधि - होरात्रयम् | कक्षा - षष्ठी | पूर्णांकाः - अशीतिः

विद्यार्थिनः नाम .... वर्गः .... दिनांकः - 15.9.2017 (शुक्रवासरः)

निर्देशाः -

- **सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः सन्ति ।**
- **प्रश्नानाम् उत्तराणि खण्डक्रमानुसारं क्रमेणैव लेखनीयानि ।**
- **प्रश्नपत्र चतुर्भागेषु विभक्तमस्ति अतः भागानाम् उल्लेखः करणीयः ।**

खण्डः क (अपठितावबोधनम् - 05 अंकाः)

प्र.1 अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत -

यदा मेघाः आकाशे गर्जन्ति तदा मयूराः प्रसन्नाः भवन्ति नृत्यन्ति च । मण्डूकाः प्रसन्नाः भवन्ति । यदा वर्षायाः आगमनम् भवति तदा तु सर्वे जनाः एव प्रसन्नाः भवन्ति । सर्वत्र वर्षाजलम् दृष्टिगोचरं भवति। खगाः कूजन्ति ।

क) एकपदेन उत्तरत - **(½×2=1)**

अ) मयूराः वर्षाकाले किं कुर्वन्ति ? (नृत्यन्ति/गर्जन्ति)

ब) के कूजन्ति ? (मण्डूकाः/खगाः)

ख) पूर्णवाक्येन उत्तरत - **(1×2=2)**

क) सर्वत्र किं दृष्टिगोचरं भवति ?

ख) वर्षाकाले के-के प्रसन्नाः भवन्ति ?

ग) उचितमेलनं कुरुत - **(½×4=2)**

अ) मयूराः - गर्जन्ति

ब) खगाः - प्रसन्नाः भवन्ति

स) मण्डूकाः - नृत्यन्ति

द) मेघाः - कूजन्ति

खण्ड - ख (रचनात्मककार्यम् - 15 अंकाः)

प्र.2 अधोलिखितं वार्तालापं मञ्जूषातः पदं चित्वा पूरयत - **(1×5=5)**

मञ्जूषा - गमिष्यसि, श्वः, चिकित्सकः, अस्मि, ओषधिम्

शशांकः - अहम् (1)................. विद्यालयं न गमिष्यामि ।

सचिनः - त्वम् किमर्थम् विद्यालयं न (2)................. ?

शशांकः - अद्य अहम् ज्वरेण पीडितः (3)................. ।

मनुः - किम् चिकित्सकः कोऽपि (4)................. अयच्छत् ?

शशांकः - आम् (5)................. मह्यम् एषा गोलिका अयच्छत् ।

प्र.3 चित्रम् दृष्ट्वा मंजूषायाः शब्दानां सहायतया पंच संस्कृतवाक्यानि लिखत - **(10)**

मञ्जूषा -

वानराः, वृक्षम्, वृक्षेषु, सिंहः, मृगः, कूर्दन्ति, धावति, गर्जति, वने, वनस्य, वृक्षाः, एतत् चित्रम्, सन्ति, अस्ति

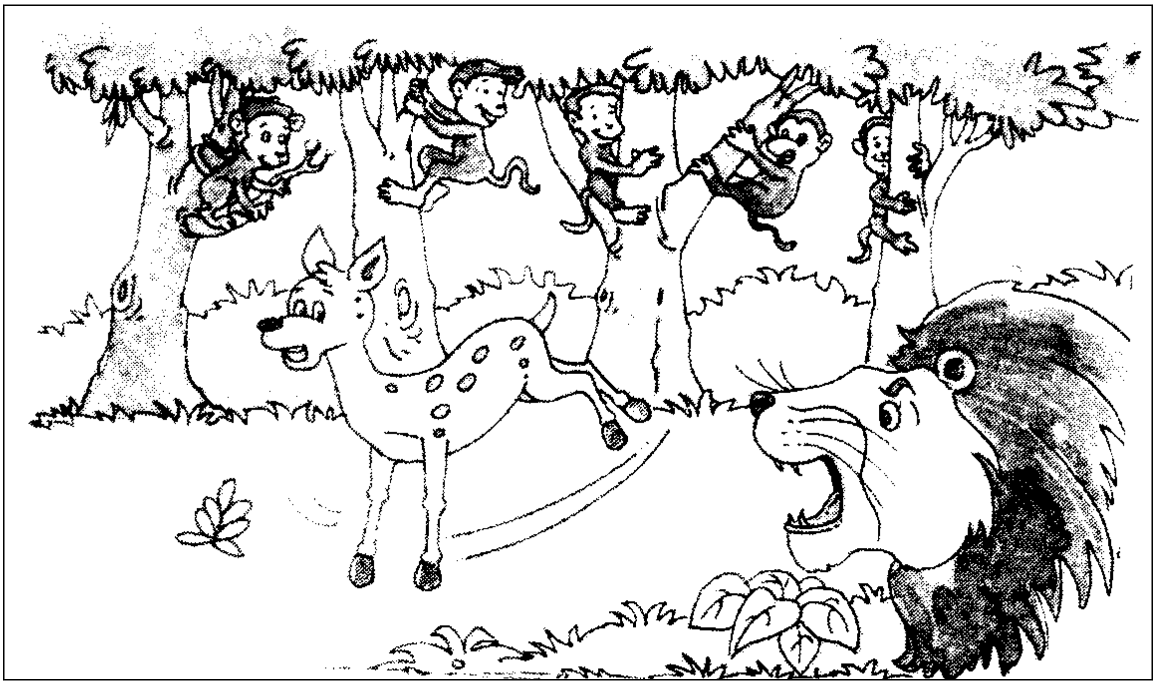

खण्ड - ग (अनुप्रयुक्तव्याकरणम् - 20 अंकाः)

प्र.4 वर्णसंयोजनं / विच्छेदं वा कुरुत - **(1×4=4)**

क) ह् + अ + स् + त् + अः = ... ।

ख) प् + उ + र् + आ + ण् + आ + न् + इ = ... ।

ग) क् + उ + ... + क् + उ + र् + औ = कुक्कुरौ ।

घ) ध् + आ + व् + अ + त् + ... = धावतः ।

प्र.5 शब्दरूपाणि चित्वा लिखत - **(1×4=4)**

मञ्जूषा -

फलैः, लता, रमायै, रामौ

विभक्ति	एकवचन	द्विवचन	बहुवचन
प्रथमा -	(1).................	लते	लताः
द्वितीया -	रामम्	(2).................	रामान्
तृतीया -	फलेन	फलाभ्याम्	(3).................
चतुर्थी -	(4).................	रमाभ्याम्	रमाभ्यः

प्र.6 धातुरूपाणि लिखत - **(1×4=4)**

पुरुषः	एकवचन	द्विवचन	बहुवचन
प्रथम -	(1).................	पततः	पतन्ति
मध्यम -	पश्यसि	(2).................	(3).................
उत्तम -	(4).................	पठावः	पठामः

प्र.7 अव्ययपदानि चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत - (1×4=4)

तदा, तथा, मिथ्या, सर्वत्र

क) जनकः तु कदापि .... न वदति ।

ख) यथा कर्मम् .... फलम् ।

ग) ईश्वरः .... अस्ति ।

घ) यदा बालः हसति .... जनकः हसति ।

प्र.8 अधोलिखितवाक्यानि शुद्धम् कुरुत - (1×4=4)

क) त्वम् अत्र आगच्छति।

अ) आगच्छसि ब) आगच्छतः स) आगच्छन्ति

ख) तौ न पठन्ति ।

अ) पठसि ब) पठतः स) पठति

ग) बालाः दुग्धम् पिबतः ।

अ) पिबति ब) पिबन्ति स) पिबथः

घ) सः बालः तत्र पठसि ।

अ) पठथः ब) पठामि स) पठति

खण्ड - घ (पठितावबोधनम् - 40 अंकाः)

प्र.9 अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत -

एषः समुद्रतटः । अत्र जनाः पर्यटनाय आगच्छन्ति । केचन तरंगैः क्रीडन्ति । केचन च नौकाभिः जलविहारं कुर्वन्ति। तेषु केचन कन्दुकेन क्रीडन्ति। बालिकाः बालकाः च बालुकाभिः बालुकागृहम् रचयन्ति । मध्ये-मध्ये तरंगाः बालुकागृहम् प्रवाहयन्ति । एषा क्रीड़ा प्रचलति एव । समुद्रतटाः न केवलं पर्यटनस्थानानि । अत्र मत्स्यजीविनः अपि स्वजीविकां चालयन्ति ।

क) एकपदेन उत्तरत - (1×4=4)

अ) एषः कः ?

ब) अत्र जनाः किमर्थम् आगच्छन्ति ?

स) तरंगाः किं प्रवाहयन्ति ?

द) तेषु केचन केन क्रीडन्ति ?

ख) पूर्णवाक्येन उत्तरत - (2×2=4)

अ) जनाः काभिः जलविहारं कुर्वन्ति ?

ब) बालकाः बालुकाभिः किं रचयन्ति ?

ग) निर्देशानुसारं उत्तरत - (1×2=2)

अ) बालिकाः बालुकागृहं रचयन्ति । अत्र 'कर्तृपदं' किम् ?

(i) बालिकाः (ii) रचयन्ति

ब) अत्र जनाः पर्यटनाय आगच्छन्ति । अत्र 'क्रियापदं' किम् ?

(i) आगच्छन्ति (ii) जनाः

प्र.10 अधोलिखितानां प्रश्नानामुत्तराणि लिखत - **(2×5=10)**

क) कोच्चितटः केभ्यः ज्ञायते ?

ख) वृक्षाः कैः पातालं स्पृशन्ति ?

ग) वृक्षाः किं रचयन्ति ?

घ) शृगालस्य मित्रम् कः आसीत् ?

ड.) बकः शृगालाय भोजने किम् अयच्छत् ?

प्र.11 उचितां विभक्तिं प्रयुज्य वाक्यानि रचयत - **(1×4=4)**

क) तडागः .... विभाति । (कमल)

ख) रहीमः .... सह क्रीडति । (मित्र)

ग) .... नमः । (शिक्षक)

घ) अहं .... खादामि । (रोटिका)

प्र.12 सः, तौ, ते, सा इत्येतेभ्यः सर्वनामपदं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत - **(1×4=4)**

क) लता अस्ति । - .... अस्ति ।

ख) अश्वः धावति । - .... धावति ।

ग) वानराः क्रीडन्ति । - .... क्रीडन्ति ।

घ) छात्रौ पठतः । - .... पठतः ।

प्र.13 मंजूषातः क्रियापदं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत - **(1×4=4)**

लिखति, नृत्यति, पश्यन्ति, सन्ति

क) सौम्या ....।

ख) द्विचक्रिका: ....।

ग) लेखिका ....।

घ) जनाः ....।

प्र.14 मंजूषातः पदानि चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत - **(1×4=4)**

क्रीडा, पर्यटनाय, संगमः, प्रायद्वीपः

क) कन्याकुमारी तटे त्रयाणां सागराणां .... भवति ।

ख) बालेभ्यः .... रोचते ।

ग) भारतदेशः .... इति कथ्यते ।

घ) जनाः समुद्रतटं .... आगच्छन्ति ।

प्र.15 निर्देशानुसारं परिवर्तनम् कुरुत - **(1×4=4)**

क) अहं क्रीडामि । (बहुवचने) ....

ख) एतानि यानानि। (द्विवचने) ....

ग) त्वं पठसि । (बहुवचने) ....

घ) एतानि पतन्ति । (एकवचने) ....